



ISTORIE
CU BLAZON

**MACRINA
OPROIU**

Castelul Pelișor

Reședință princiară și regală (1903–1948)

CORINT
BOOKS

Istoria cu blazon este istoria elitelor autentice. Este povestea unei lumi care a strălucit prin stil, inteligență, bun-gust și subtilitatea conversației din saloane. Este istoria unor oameni care au fost binecuvântați nu numai cu avere și ranguri, ci și cu patriotism, spirit de sacrificiu și simțul datoriei.

Studii istorice, jurnale, memorii, monografii, evocări, literatură „cu ștaif”, reeditări sau mărturii inedite ne vor ajuta să recuperăm istoria dramatică și plină de farmec a vechilor elite românești sau de pe alte meleaguri.

Purtați de dorința de a ne aminti cine suntem, să deschidem vechile cufere rămase de la bunici, să suflăm praful de pe blazon și să-l purtăm, cu mândrie, pe o carte.

Castelul Pelișor

Reședință princiară și regală (1903–1948)

„Lucrarea noastră a fost structurată în trei capitole ample, primul dintre ele fiind dedicat rolului jucat de Castelul Pelișor, ca *spațiu de reprezentare și loc de decizie politică* al tinerei monarhii, înainte și după anul 1914, ilustrat de momentul solemn al inaugurării (24 mai/5 iunie 1903) și de cel al nașterii Principelui Nicolae (5/18 august 1903). Ambele evenimente sunt analizate în detaliu pe baza documentelor de arhivă, precum și a surselor primare. Evenimentele funerare, legate de dispariția Regelui Ferdinand (20 iulie 1927) și a Reginei Maria (18 iulie 1938), sunt reconstituite cu ajutorul surselor primare (memorii, jurnale), dar mai ales al amplelor articole apărute în ziarele și publicațiile de largă circulație și orientări politice diverse. Apelul la presă reprezintă contribuția cea mai valoroasă a capitolului nostru la reconstituirea istorică a acestor evenimente, care au fost cercetate și de alți istorici.”

Macrina Oproiu

„Maniera pluridisciplinară de abordare, diversitatea metodologiei și varietatea surselor documentare și bibliografice utilizate de autoare, stilul clar, concis, care conferă cursivitate narațiunii, ne conving că această carte se constituie într-o contribuție esențială la cunoașterea anumitor aspecte, de multe ori intime, legate de Familia Regală Ferdinand – Maria și de una dintre cele mai îndrăgite reședințe, Castelul Pelișor.”

Prof. Univ. Dr. Sorin Liviu Damean



Carte recomandată de

Historia

Partener media:



MACRINA OPROIU

Castelul Pelișor

**Reședință princiară și regală
(1903–1948)**



Prefață de Sorin Liviu Damean

Bunicului meu, Mircea Nedelcu (1916–2004)



Principesa Maria în capela
Castelului Pelișor, cca 1906
(Colecția de fotografie a MNP).

CAPITOLUL I

CASTELUL PELIȘOR, SPAȚIU DE REPRESENTARE ȘI LOC DE DECIZIE POLITICĂ



INAUGURAREA CASTELULUI PELIȘOR (24 MAI/5 IUNIE 1903)

Într-o frumoasă acuarelă pe pergament, pictată de Principesa Maria și devenită *Actul inaugural al Castelului Pelișor*, sunt imortalizate cuvintele ziditoare ale Regelui Carol I:

Noi, Carol I, Rege al României, clădit-am această casă alături de falnicul Castel Peleş pentru iubiții noștri nepoți. Sfințită de biserică spre a aduce binecuvântarea cerului, noi, Ferdinand, Principe al României cu Maria, Principesă, primit-am această nouă clădire, cu inima recunoscătoare și plină de dragoste. Intrat-am cu ai noștri copii, Carol, Elisaveta și Maria, în anul mântuirii 1903, iar al domniei regelui Carol al 37-lea, în ziua de 24 Maiu²⁶/ Datu-i-am nume, Pelișor.

²⁶ Data de 24 mai corespunde, în calendarul gregorian, zilei de 5 iunie 1903.



Actul inaugural al Castelului Peleşor, *Principesa Maria, acuarela pe pergament.*
Foto: Udvardi Arpad (Colecția de fotografie a MNP).



La festivitatea inaugurării – programată să coincidă cu aniversarea Reginei Victoria a Marii Britanii, în semn de omagiu postum – au fost prezenți, conform semnăturilor olografe, alături de Regele Carol I și de Regina Elisabeta, Principele Ferdinand, Princesesa Maria, doamnele de onoare ale Curții Regale, Karel Liman, arhitectul Castelului Pelișor, arhimandritul Nifon al mănăstirii Sinaia, ofițeri superiori ai armatei române, personalități din lumea politică și culturală. Decorat cu delicate flori de iris și motive geometrice stilizate în spiritul *Artei 1900*, actul inaugural marca victoria simbolică asupra unei epoci apuse, în care cuvintele întemeietoare fuseseră sculptate în piatră sau turnate în bronz. Această festivitate importantă în viața cuplului princiar a fost immortalizată într-o altă acuarelă, intitulată *Inaugurarea Castelului Pelișor*, de către artistul german Gustav Adolf Closs²⁷.

În *Povestea vieții mele*, Regina Maria explică motivele practice ale mutării din Castelul Foișor, unde cuplul princiar locuise timp de aproape un deceniu:

Îmi fusese foarte drag acest prim cuib al nostru; era o locuință idilică. Cu toate că anii petrecuți sub acoperișul lui nu fuseseră toți numai pace și fericire, era tocmai locul de care se putea lipi inima oricui; avea mici balcoane joase de-a lungul fațadei și uși ce se deschideau drept în pădure. Ajunsese acum prea mică pentru familia noastră care creștea mereu, așa că Unchiul ne pregăti o casă mult mai încăpătoare, Pelișorul, unde locuiesc și acum, când sunt la Sinaia²⁸.

Prezentă în entouragele cuplului princiar, Maude Rea Parkinson, guvernanta copiilor lui Take Ionescu și autoarea unui volum savuros de amintiri despre România, confirmă mărturia Reginei Maria: „Când au avut copii, casa a devenit neîncăpătoare,

²⁷ Gustav Adolf Closs (1864–1938) a fost pictor, ilustrator și heraldist german. Closs pictează o serie de tablouri pentru Galeria de portrete a Împăratului Wilhelm I, care îl recomandă Regelui Carol I. Într-o compoziție echilibrată, realizată în manieră fotografică, Closs surprinde momentul sosirii trăsurii princiare la Castelul Pelișor, în urma gărzii de onoare călare. În prim-plan, un țăran în costum popular admiră defilarea. Silueta noii reședințe princiare este proiectată cu mare acuratețe pe pădurea din fundal. Dincolo de caracterul idilic al lucrării – prin tușa sigură a artistului –, transpare o viziune realistă, tributară formației sale academiste.

²⁸ Maria, Regina României, *Povestea vieții mele*, vol. II, Ed. RAO, București, 2013, p. 288.



așa că și-au construit alta, aproape de castelul Peleş. Este o casă frumoasă, mult mai sofisticată decât «cabana», dar, după părerea mea, nici pe jumătate la fel de frumoasă [...]”²⁹.

În jurnalul său, Eugeniu Buhman, viitorul secretar al Regelui Carol al II-lea, acuza condițiile improprie de locuire, care au condus la mutarea din Castelul Foișor, în anul 1903: „La 6 iunie al fiecărui an, cu exactitate matematică, toată Familia Regală pleca să ia reședință la Sinaia. Principii locuiau pe atunci încă în vechiul Foișor, ne-încăpător și lipsit de lumină; abea acum începuseră să facă proiectul pentru clădirea Pelișorului”³⁰. La curent cu fricțiunile existente în sânul Familiei regale, Buhman scria, nu fără ironie: „Familia Princiară sosea de obicei la Sinaia mai târziu decât suveranii și se înapoia la București cu mult mai devreme decât dâșii. Se mai intercalau deseale voiajuri în străinătate ce erau prelungite pe cât se putea, așa că șederile la Sinaia se scurtau simțitor”³¹.

Din scrisoarea adresată Regelui Carol I, expediată din străinătate, la 14/27 august 1902, aflăm că anticipata inaugurare a Castelului Pelișor, programată inițial la 1 octombrie 1902, a trebuit să fie amânată. Principele Ferdinand îi scria cu acest prilej lui *der Onkel*³²:

Casa cea nouă progresează, dar mă tem că nu va fi gata la 1 octombrie, deoarece nu este încă aici toată mobila și nici alte amenajări; camerele copiilor sunt foarte frumoase. Mergem zilnic acolo și de fiecare dată ne bucurăm tot mai mult și îți suntem tot mai recunoscători³³.

Principele este totodată preocupat și de peisaj:

²⁹ Maude Rea Parkinson, *Douăzeci de ani în România (1889–1911)*, Ed. Humanitas, București, 2014, p. 177.

³⁰ Eugeniu Arthur Buhman, *Patru decenii în serviciul Casei Regale a României. Memorii. 1898–1940*, Ed. Sigma, București, 2006, p. 32.

³¹ *Ibidem*, p. 101.

³² Nume sub care era desemnat Regele Carol I, de către cuplul princiar. *Aunty* era numele sub care era desemnată Regina Elisabeta.

³³ [Ferdinand I, Regele României], *Scrisorile Regelui Ferdinand I al României*, vol. I, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2015, p. 265.

CASTELUL PELIȘOR, REȘEDINȚĂ PRINCIARĂ ȘI REGALĂ (1903–1948)



Și împrejurimile devin pe zi ce trece tot mai frumoase. Gazonul a fost pus peste tot, iar liniile de teren sunt foarte reușite. Sunt însă îngrozit de ravagiile produse în pădure și la Cuibul Reginei; și pe partea cealaltă a Peleșului, pe drumul spre *sfârșitul lumii*, acolo sunt și mai mulți copaci doborâți. Măine, la hramul mănăstirii, ne vom duce cu Boisy³⁴ la biserică. Dacă va ține vremea la fel de frumoasă, Sinaia va fi foarte vizitată³⁵.

Peste câteva zile, la 6/19 noiembrie 1902, Regele Carol I justifica amânarea, într-o scrisoare adresată Principelui Leopold: „[...] Construcțiile fac progrese rapide; castelul mic este aproape mobilat, dar abia anul viitor se vor putea muta în el, căci Nando și Missy vor pleca în curând la Cotroceni”³⁶. La rândul său, Principele Ferdinand îl informează și pe Principele Leopold, prin scrisoarea din 20 noiembrie 1902,



*Castelul Pelișor, vedere panoramică
(Colecția Valentin Gheoghiu)*

*Interiorul bisericii Sinaia, cca 1903
(Colecția de fotografie a MNP)*

³⁴ Numele de alint al Principelui Carol.

³⁵ Ferdinand I, Regele României, *op. cit.*, vol. I, p. 265.

³⁶ [Carol I, Regele României], *Scrisorile Regelui Carol I din arhiva de la Sigmaringen*, Ed. Paideia, București, 2012, p. 479.



expediată la Sigmaringen, cu privire la progresele făcute la Pelișor: „Construcția castelului de aici progresează din plin; turnul cel mare, ce trebuie complet refăcut, a ajuns zilele acestea aproape de finisarea definitivă, este o construcție foarte ingenioasă din piatră”³⁷.

În sfârșit, la 18/31 mai 1903, Regele Carol I îi transmite fratelui său, tot pe cale epistolară, iminenta schimbare din viața moștenitorilor Coroanei: „Peste opt zile cei de la Cotroceni se vor muta la Sinaia. Noi ne vom duce acolo pentru trei zile ca să asistăm la sfințirea noii biserici a mănăstirii”³⁸. Într-adevăr, după ani de restaurare, noua biserică a mănăstirii Sinaia este sfințită la 21 mai 1903³⁹, în zi de mare sărbătoare creștină. Prezent la eveniment, Buhman consemnează totodată în jurnal și actul de sfințire a Castelului Pelișor, care a precedat inaugurarea desfășurată trei zile mai târziu: „Tot în aceeași zi, după-amiază, a fost și sfințirea Castelului Pelișor, noua locuință destinată Familiei Princiare, pentru care Foișorul devenise cu totul neîncăpător”⁴⁰, și adaugă, pentru posteritate, câteva informații punctuale: „Clădirea a fost ridicată după planurile mult talentatului arhitect de la Castelul Peleş, Zdenko Liman, și după indicațiile Principesei. Toate camerele de la etaj au fost amenajate exclusiv după gustul ei. Pictorul Ajdukiewicz a lucrat pentru una din camerele Principesei friza cu cai, ce se mai poate vedea și astăzi”⁴¹.

³⁷ Ferdinand I, Regele României, *op. cit.*, vol. I, p. 243.

³⁸ Carol I, Regele României, *op. cit.*, p. 492.

³⁹ 2 iunie, după calendarul nou.

⁴⁰ Eugeniu Arthur Buhman, *op. cit.*, p. 69.

⁴¹ Tadeusz Ajdukiewicz (1852–1916) a fost unul dintre pictorii oficiali ai Regelui Carol I, pentru aproape două decenii. Între anii 1902–1904, artistul răspunde unei comenzi speciale, venite din partea Principesei Maria pentru budoarul de la Castelul Pelișor și pictează patru frize, pe care le intitulează *Cavalcadă*. Ajdukiewicz își manifestă talentul de pictor specializat în reprezentările ecvestre și afinitatea sa cu pictura orientalistă, izbutind să împace pretențiile simboliste ale comanditarei cu realismul profund al tușei sale. Născut în Polonia, Tadeusz Ajdukiewicz dezvoltă încă din copilărie un profund simț patriotic, care avea să-l găsească în luptele dramatice ale Marelui Război printre martirii bătăliei Cracoviei, din iarna anului 1916. Între anii 1868 și 1873, studiază la Academia de Arte-Frumoase din Cracovia, apoi primește burse la Academiiile de Artă din Viena și München. Dotat cu un pătrunzător simț al observației, Ajdukiewicz se specializează treptat în scene de luptă, vânătoare și portretistică. Metodic și interiorizat, își cultivă o clientelă selectă, compusă din personalități ale epocii și reprezentanți ai artistocrației. În anul 1883, este solicitat să execute un portret al Prințului de Wales, viitorul rege Edward al VII-lea



Mare colecționar și fin cunoscător al artelor în general, unul dintre frații Principelui Ferdinand, Principele Carol de Hohenzollern-Sigmaringen, cunoscut în sânul Familiei drept *Carlo*, îi trimisese primul dar de casă nouă încă din ianuarie 1902. Ferdinand îi mulțumește printr-o scrisoare, la 14/27 ianuarie 1902: „În casa noastră nouă de la Sinaia o lampă așa de frumoasă va fi de mare folos. Sperăm că în iulie vom putea să ne mutăm acolo”⁴². Lampa invocată reprezintă una dintre cele trei achiziții de la renumita firmă americană Louis C. Tiffany, căreia Regina Maria avea să-i adreseze mai târziu câteva comenzi pentru Castelul Pelișor. Aceluiași frate, Principele Ferdinand i se confesează, la 10/23 iunie 1903, de la Sinaia: „De mai bine de 14 zile ne-am instalat aici, la Sinaia, și ne-am mutat imediat în noua noastră casă, care este spațioasă, frumoasă și confortabilă, ne-am bucura nespuns să ți-o putem arăta la toamnă”⁴³.

La 17 iulie 1905, Principele Ferdinand îi scrie din conacul de vânatoare al familiei de Hohenzollern-Sigmaringen, de la Krauchenwies: „Mi-ai făcut o mare bucurie trimițându-mi acele frumoase statuete, că nu pot să mai întârzi să-ți transmit sincele mele mulțumiri pentru ele. Elefantul este reprodus atât de bine și atitudinea sa atât de naturală, că nu poți decât să rămâi mut de admirație în fața acestei mostre de artă japoneză”⁴⁴.

al Angliei. Călătoriei la Londra îi urmează, un an mai târziu, vizita la Constantinopol, la invitația sultanului Abdul Hamid al II-lea, pe care îl portretizează în maniera sa realistă, cultivată în atelierul profesorului său, Josef Brandt (1841–1915). Stabilizat în capitala Imperiului austro-ungar, încă din anul 1882, Ajdukiewicz stărnește interesul împăratului Franz Josef, care îl recomandă cu căldură Regelui României. Pentru primul cuplu regal român, pictorul execută mai multe portrete. Același artist își pune semnătura pe albumul dedicat uniformelor armatei imperiale austriece, pe care îl realizează în manieră fotografică. Afinitatea sa pentru mediul cazon îl apropie de suveranul României. Regele Carol I îl introduce, la rândul său, în saloanele Curților rusă și bulgară. Fascinat de pitorescul Transilvaniei, Ajdukiewicz se stabilește la Zizin, în apropierea Branului, nu departe de locul unde, după război, Regina Maria și-a amenajat una dintre reședințe. Până la plecarea sa din Transilvania, în anul 1914, Ajdukiewicz câștigă aprecierea mediului artistic românesc. În memoriile sale, Cecilia Cuțescu-Storck scrie laudativ la adresa primului său profesor de desen. După periplul românesc, Ajdukiewicz revine în patria sa natală, pe care avea să nu o mai părăsească niciodată.

⁴² Ferdinand I, Regele României, *op. cit.*, vol. I, p. 244.

⁴³ *Ibidem*, p. 271.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 290. Câteva dintre aceste statuete din bronz, pentru care Principele Ferdinand era atât de recunoscător, pot fi admirate și astăzi de vizitatorii Castelului Pelișor.



NAȘTEREA PRINCIPELUI NICOLAE (5/18 AUGUST 1903)

Inaugurarea Castelului Pelișor era grăbită și de nașterea celui de-al patrulea vlăstar princiar, și următorul moștenitor la tron, Nicolae, eveniment care are loc în dimineața zilei de 5/18 august 1903, sub atenta îngrijire a medicului român Constantin Cantacuzino⁴⁵. În memoriile ei, Regina Maria consemna în legătură cu acest fericit eveniment: „La nașterea fiului meu al doilea, Niculae – al patrulea copil al nostru –, părăsirăm prima noastră locuință din Sinaia, Foișorul, o casă încântătoare, ascunsă printre brazii uriași, chiar sus în marginea pădurii”⁴⁶.

În același spirit, Regele Carol I scria de la București, la 29 decembrie 1902/1 ianuarie 1903, fratelui său Leopold: „Nașterea este așteptată pentru luna iulie, firește, la Sinaia, în noua casă”⁴⁷. După ce Marea Ducesa Maria Alexandrovna, mama Principesei Maria, asistă la primele trei nașteri, Regele Carol I îi împărtășește fratelui său temerile legate de vizita acesteia, la Sinaia: „Să sperăm că n-o să mai vină din nou mama ei. Nu mai este binevenită pentru nimeni, nici măcar pentru propria ei fiică. În ceea ce privește vizita surorii ei n-am mai auzit nimic și evit orice întrebare în privința asta”⁴⁸. La rândul său, Principele Ferdinand îi scria de la Sinaia, la 10/23 iunie 1903, fratelui său, Principele Carlo: „Aici, în rest, toate sunt bune. Săptămâna viitoare așteptăm o sporire a numărului de membri ai familiei. Să dea Dumnezeu să fie băiat”⁴⁹.



*Principele Nicolae, cca 1904
(Colecția de fotografie a MNP).*

⁴⁵ Anexa 1.

⁴⁶ Maria, Regina României, *op. cit.*, vol. II, p. 287.

⁴⁷ Carol I, Regele României, *op. cit.*, p. 484.

⁴⁸ *Ibidem*. Relațiile personale dintre suveranul român și mama Principesei Maria suferiseră un declin constant începând din anul 1900, urmare a controverselor privind paternitatea Principesei Maria (Mignon), născută la Gotha, eveniment corelat de un schimb acid de scrisori între rege și Marea Ducesă. Persoana în discuție este Victoria Melita.

⁴⁹ Ferdinand I, Regele României, *op. cit.*, vol. I, p. 273.



În jurnalul său, Eugeniu Buhman consemna laconic evenimentul:

5 august 1903. Orele 10 și 10 dimineața s-a născut Principele Nicolae la Pelișor. Medic Dr. Cantacuzino. Mama și copilul în perfectă stare. Mare bucurie la Palat pentru cel de-al doilea fiu al Principelui Moștenitor. Ni s-a trimis câte o sticlă de șampanie tuturor celor de serviciu⁵⁰.

După care, Buhman enumeră nașii noului născut⁵¹: Nicolae, țarul Rusiei⁵², Principele de Wales⁵³, Marele Duce Serghei al Rusiei⁵⁴, Principele Frederic de Hohenzollern⁵⁵, Ducesa Maria de Saxa-Coburg-Gotha⁵⁶, Principesa Alexandra de Hohenlohe-Langenburg⁵⁷ și Principesa de Hessa⁵⁸. Țarul Nicolae al II-lea este reprezentat de către Prințul Dolgoruki⁵⁹:

⁵⁰ Eugeniu Arthur Buhman, *op. cit.*, p. 70.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² Țarul Nicolae al II-lea (1894–1917) a fost fiul țarului Alexandru al II-lea (1855–1881). Printre cadourile oferite micului Principe, se numără icoana din argint reprezentându-l pe Sfântul Nicolae, expusă în naosul bisericii noi a mănăstirii Sinaia, precum și crucea din aur masiv, decorată cu diamante, rubine și safire, care se păstrează în depozitul expoziției permanente a mănăstirii Sinaia.

⁵³ Principele de Wales (1841–1910) a fost unul dintre titlurile purtate de Regele Edward al VII-lea al Marii Britanii (1902–1910), înainte de încoronare.

⁵⁴ Marele Duce Serghei Alexandrovici al Rusiei (1857–1905) a fost fiul țarului Alexandru al II-lea al Rusiei (1855–1881) și al Mariei Alexandrovna, născută Mare Ducesă de Hessen-Darmstadt.

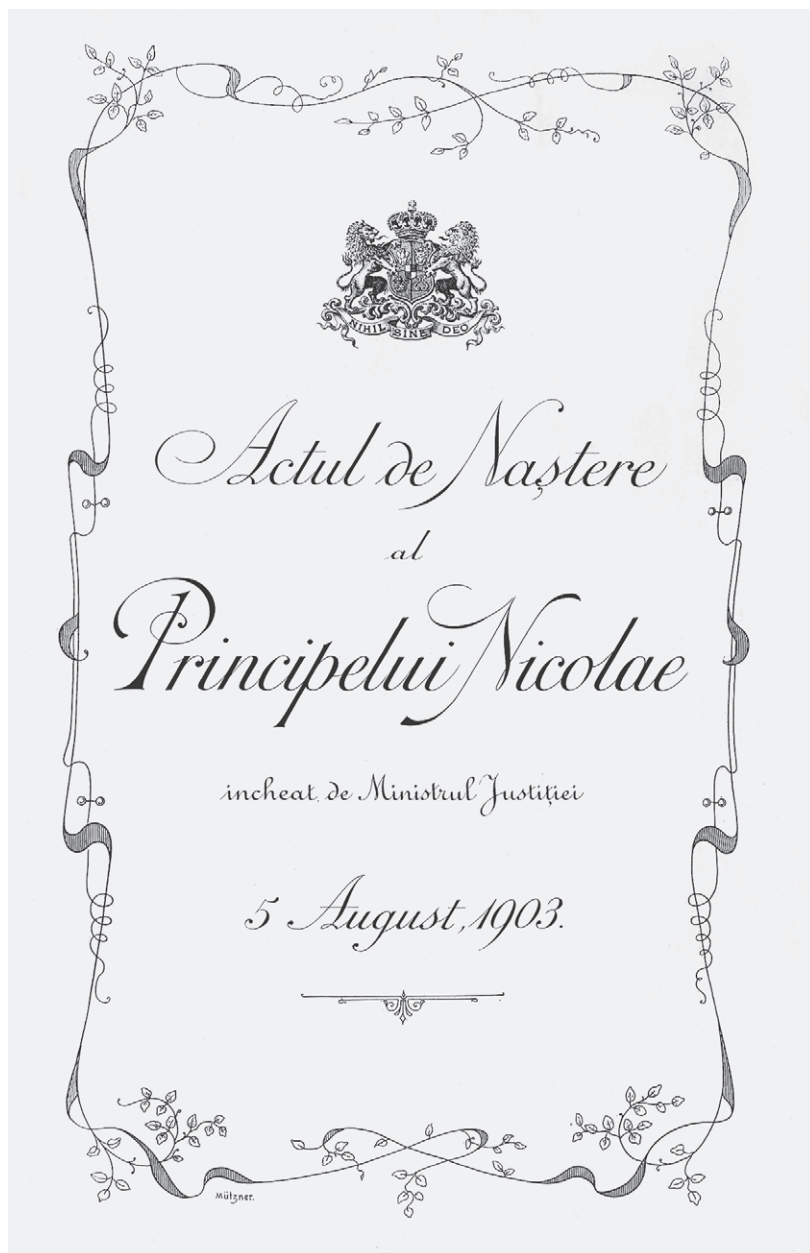
⁵⁵ Principele Frederic de Hohenzollern-Sigmaringen (1843–1904) a fost fratele mezin al Regelui Carol I.

⁵⁶ Maria Alexandrovna (1853–1920) a fost mama Principesei Maria. Unica fiică a țarului Alexandru al II-lea al Rusiei și a Marii Ducese Maria de Hessen-Darmstadt s-a căsătorit în anul 1874 cu Alfred de Edinburg (1844–1900), fiul Reginei Victoria (1837–1901).

⁵⁷ Principesa Alexandra de Saxa-Coburg-Gotha (1878–1942) a fost una dintre surorile Principesei Maria. În anul 1896, s-a căsătorit cu Ernst, Prinț de Hohenlohe-Langenburg (1863–1950).

⁵⁸ Victoria Melita (1876–1936), Ducesă de Saxa-Coburg-Gotha, Mare Ducesă de Hessen-Darmstadt (1894–1901) și Mare Ducesă a Rusiei (1905–1936) a fost sora preferată a Principesei Maria. A fost căsătorită cu Ernst Ludwig, Mare Duce de Hessen-Darmstadt (1868–1937) și cu Kiril Vladimirovici, Mare Duce al Rusiei (1876–1938).

⁵⁹ Prințul Vasile Alexandrovici Dolgoruki (1868–1918) a fost mareșal al armatei imperiale între anii 1914–1917 și aghiotant al țarului Nicolae al II-lea (1894–1917).



Actul de naștere al Principelui Nicolae, 1903 (ANR).



Dimineața sosește Prințul Dolgoruki, adjutant general al țarului, pentru a-l reprezenta pe acesta la ceremonia botezului împreună cu Ministrul Rusiei de Giers⁶⁰. Reprezentantul Principelui de Wales este Sir John Kennedy⁶¹, ministrul Angliei. Micul Principe a fost purtat pe brațe de doamna de onoare a Principesei Maria; botezul a fost celebrat de Nifon, starețul mănăstirii Sinaia, în Sala cea mare a Castelului Peleş⁶².

Într-o scrisoare expedită la Coburg, la 15 octombrie 1903, Principesa Maria îi scria mamei sale în legătură cu acest eveniment: „Mâine va avea loc botezul. Este mare agitație și eu nu am niciun moment doar pentru mine. [...] Prințul Dolgoruki a sosit, trimis de Nicky; după ce se termină [ceremonia], trebuie să îmi fac apariția și să primesc felicitările”⁶³. Peste ani, Regina Maria scria cu mândrie în autobiografia sa: „Nicolae l-a avut ca naș pe țarul Nicolae al II-lea, al cărui nume i-a fost dat. Sosirea lui pe lume a fost primită cu bucurie de întreaga țară și de popor”⁶⁴. Totodată, regina consemna vizita de câteva săptămâni, la Castelul Pelișor, a surorii sale Victoria Melita: „Ducky venise să stea cu mine înainte și după nașterea lui [Nicolae]”⁶⁵.

La 3 octombrie 1903, botezul Principelui Nicolae este celebrat la Castelul Peleş⁶⁶. Nicolae al II-lea, țarul Rusiei absentează, spre dezamăgirea Regelui Carol I, care îi scrie lui Leopold, de la Sinaia, la 8/21 octombrie 1903: „Botezul a decurs foarte frumos și solemn. Țarul Nicolae [al II-lea] a decis în ultima clipă să se lase reprezentat și l-a trimis în acest scop pe unul dintre generalii săi aghiotanți de mare încredere, vechiul meu prieten Nicolas Dolgoruki [...]”⁶⁷.

⁶⁰ Mihail Nicolaevici de Giers (1856–1932) a fost ministru plenipotențiar rus și fiul ministrului de externe al Rusiei țariste, Nicolai de Giers (1820–1895), artizanul alianței franco-ruse (1891).

⁶¹ Sir John Kennedy (1893–1970) a fost ofițer al Armatei britanice, adjunctul șefului Statului Major General al Armatei britanice în timpul celui de-Al Doilea Război Mondial și guvernator al Rhodesiei (1947–1953).

⁶² Eugeniu Arthur Buhman, *op. cit.*, p. 70: „Sala cea mare a Castelului Peleş” era *sala maură*.

⁶³ ANIC, Fond Casa Regală, Regina Maria, Personale – Corespondență familie, dos. V/2519/1903, ff. 1 v, 2 v (trad. n.).

⁶⁴ Maria, Regina României, *op. cit.*, vol. II, p. 288.

⁶⁵ *Ibidem*.

⁶⁶ Eugeniu Arthur Buhman, *op. cit.*, p. 70. Secretarul notează eliptic în jurnal: „La Castelul Peleş, botezul Principelui Nicolae”.

⁶⁷ Carol I, Regele României, *op. cit.*, p. 494.



*Principesa Elisabeta, fostă Regină a Greciei, 1945.
Atelierul fotografic Guggenheimer, Sibiu
(Colecția de fotografie a MNP).*



LOGODNA PRINCİPESEI ELISABETA (12 OCTOMBRIE 1920)

Cel mai important eveniment al anului 1920, derulat la Castelul Pelișor, a fost logodna Principesei Elisabeta. După ani de tergiversări, determinate de caracterul capricios al acesteia și de permanenta încordare în relația mamă-fiică, Principesa Elisabeta acceptă, în cele din urmă, cererea în căsătorie a viitorului Rege George al II-lea al Greciei (1922–1924, 1935–1947). După încheierea demersurilor diplomatice, Regele Ferdinand I îi adresează Regelui Constantin I o scrisoare, în care îi propune să organizeze o logodnă discretă la Castelul Pelișor: „Mă gândisem desigur la Sinaia și am avut în vedere și doliul total în care se află acum ambele noastre familii⁶⁸ și aici toată ceremonia ar fi mai simplă și s-ar desfășura într-un cerc relativ restrâns”⁶⁹. Evenimentul a avut loc la 12 octombrie și coincidea cu ziua de naștere a Elisabetei. Despre dineul care succede ceremonia de la Castelul Pelișor, Regina Maria scria în jurnal: „Cina a fost servită pe măsuțe în holul central al Peleşului. Am dansat până târziu în marea sală de muzică”⁷⁰.

Prezent la ceremonie, Eugeniu Buhman consemnează: „La Sinaia, în cerc intim, a avut loc la Pelișor logodna Prințesei Elisabeta cu Prințul George”⁷¹. După care, adaugă cinic:



*Coperta Registrului Stării Civile
a Familiei Regale pentru Înscrierea
actelor de publicațiune relative
la căsătorie (ANR)*

⁶⁸ Anul 1920 a marcat dispariția Marii Duceșe a Rusiei, Maria Alexandrovna, mama Reginei Maria, la 24 octombrie, la Zürich, în Elveția, și a Regelui Alexandru I al Greciei, fratele Principesei Elena, la 25 octombrie 1920, la Atena.

⁶⁹ Ferdinand I, Regele României, *op. cit.*, vol. I, p. 424.

⁷⁰ Maria, Regina României, *Însemnări zilnice*, vol. II, Ed. Albatros, București, 2004, p. 278. „Marea Sală de muzică” era, de fapt, *sala mare de concerte*, situată la primul etaj al Castelului Peleş. În timpul domniei Regelui Ferdinand I era utilizată ca sală de recepție.

⁷¹ Eugeniu Arthur Buhman, *op. cit.*, p. 230.



Fotografia oficială a căsătoriei diadohului George, Duce de Sparta, cu Prințesa Elisabeta de România, atelier fotografic Julietta, 1921 (Colecția Răzvan Cosmin Obreja).

„Natural, căsătorie de conveniență, concepută pe planul amicităunilor Mariei”⁷². La rândul lui, secretarul particular al Regelui Ferdinand I, elvețianul Louis Basset, nota laconic în jurnal:

Prințesa Elisabeta a României s-a logodit cu Prințul George al Greciei, după șapte ani de ezitări. [...] Prințul George nu dă impresia că și-ar dori tronul, iar Prințesa Elisabeta, chiar mai puțin decât el⁷³.

„LOGODNA NEOFICIALĂ” A PRINCIPESEI MIGNON (8 IANUARIE 1922)

După eșecul proiectului de căsătorie cu Regele Boris al III-lea al Bulgariei⁷⁴, anul 1922 debutează cu „logodna neoficială” – cum o numește Buhman – a Princesei Mignon cu Regele Alexandru al Serbiei⁷⁵, care are loc la Castelul Pelișor, la 8 ianuarie.

⁷² Eugeniu Arthur Buhman, *op. cit.*, p. 230. Anexa 2.

⁷³ Louis Basset, *Războiul unui slujitor devotat*, Ed. Humanitas, București, 2019, pp. 378–379.

⁷⁴ Regele Boris al III-lea al Bulgariei (1918–1943) a fost fiul lui Ferdinand de Saxa-Coburg-Gotha (1887–1918) și al Mariei-Luiza de Bourbon-Parma. A fost căsătorit cu Princesesa Giovanna a Italiei și tatăl Prințului Simeon al II-lea (născut în anul 1937), Rege al Bulgariei, în perioada 1943–1946, și prim-ministru, între anii 2001–2005.

⁷⁵ Regele Alexandru I Karageorghević (1921–1934) a fost fiul lui Petru I (1918–1921) și al Princesei Zorka de Muntenegru. În anul 1929, a fost încoronat ca suveran al Iugoslaviei. Împreună cu Princesesa

CASTELUL PELIȘOR, REȘEDINȚĂ PRINCİARĂ ȘI REGALĂ (1903–1948)



Fotografie oficială a Reginei Iugoslaviei (1929–1934), cu diadema, colierul și cerceii de smaralde și diamante, cca 1929; fotografie oficială a Regelui Alexandru Karadjorjević al Regatului sârbo-croato-sloven (1921–1929), Rege al Iugoslaviei (1929–1934), în uniformă militară, cca 1922. Atelierul fotografic Julietta, București (Colecția de fotografie a MNP).



[...] în cercul intim al Familiei Regale, complectat cu Prinții Moștenitori ai Greciei. Au asistat, totuși, suita Regelui Alexandru, Take Ionescu⁷⁶, Deroussi, General Holban⁷⁷, Ciolac Antic, ministrul sârb de la noi⁷⁸, Colonel Vukovic – atașatul militar, Generalul Christescu – șeful Statului-Major al nostru⁷⁹, Curțile Regale și Princiare. La finele dinoului, Regele Ferdinand anunță logodna și ridică un toast pentru fericirea tinerilor

Maria de România a avut trei fii: Petru (1923–1970), Tomislav (1928–2000) și Andrei (1929–1990). A fost asasinat la Marsilia, la 9 octombrie 1934.

⁷⁶ Take Ionescu (1858–1922) a fost președintele Partidului Conservator-Democrat. A luat parte la eveniment în calitate de președinte al Consiliului de miniștri (decembrie 1921–ianuarie 1922). Alături de Edvard Beneș, ministrul de externe al Cehoslovaciei, Take Ionescu a fost unul dintre artiștii Micii Înțelegeri sau ai Micii Antante, alianță între România, Cehoslovacia și Iugoslavia.

⁷⁷ Generalul Ștefan Holban (1869–1939) a fost comandantul Corpului 2 Armată, calitate în care a participat la campania din Ungaria a armatei române (1918–1919). A fost prezent la eveniment în calitate de aghiotant al Regelui Alexandru.

⁷⁸ Ciolac Antic (grafia corectă a numelui) a fost atașatul militar al Iugoslaviei în România. În anul 1926 a venit în România pentru a alege locul unde avea să fie ridicat un monument dedicat eroilor sârbi din Primul Război Mondial.

⁷⁹ Constantin Christescu (1866–1923) a fost general de brigadă (1914), general de divizie (1917) și general de corp de armată (1918). A coordonat bătălia de la Mărășești (august 1917), alături de generalul Eremia Grigorescu (1863–1919). A fost șeful Marelui Cartier General al Armatei, în anul 1918. În perioada aprilie 1920–mai 1923, a fost șeful Marelui Stat Major al Armatei Române.



logodiți, la care Regele Alexandru mulțumește în cuvinte mișcătoare, arătând adâncă bucurie de a putea asigura o viață fericită viitoarei sale soții. A doua zi seara, Regele Alexandru se înapoiază la Belgrad⁸⁰.

Regina Maria avea să scrie în jurnal în legătură cu acest eveniment:



Regele Alexandru și Regina Maria ai Iugoslavaiei, 8 iunie 1922, Cotroceni (Arhiva Muzeului Iugoslaviei, Belgrad).

Mignon, draga de ea, are desigur emoții. El a făcut însă o plăcută impresie asupra noastră. Fără îndoială, nu pot spune că este foarte atrăgător fizic, cel puțin nu în ceea ce mă privește. Genul foarte sudic nu mă atrage și mai poartă și *pince-nez*. Are însă o alură bărbătească. [...] Am avut un mare dejun oficial, după care tinerii au făcut o plimbare pe zăpadă. La întoarcere, le-am oferit un ceai în camera lui Nando. [...] În final am cinat la Pelisor cu toții din *suite* și după cină am stat puțin de vorbă cu diverși sârbi. [...] În final, am avut o mare recepție de logodnă, la care s-au bucurat împreună sârbii și românii. Firește, Take Ionescu radia, simțindu-se cu adevărat naș al întregii situații⁸¹.

⁸⁰ Eugeniu Arthur Buhman, *op. cit.*, p. 242.

⁸¹ Maria, Regina României, *Însemnări zilnice*, vol. IV, Ed. Albatros, București, 2005, pp. 30, 31, 33.

CASTELUL PELIȘOR, REȘEDINȚĂ PRINCIARĂ ȘI REGALĂ (1903-1948)

*Imagini de la nunta cuplului regal al Iugoslaviei, 8 iunie 1922
(Arhiva Muzeului Iugoslaviei, Belgrad).*



Ceremonia oficială are loc la 20 februarie 1922, la Palatul Cotroceni⁸², iar cununia religioasă la 8 iunie 1922. Prezent la eveniment, omul politic Alexandru Marghiloman notează în jurnal: „Alexandru este un om tânăr, calm, inteligent, foarte amabil, a cărui înfățișare este corectată de un surâs foarte blând. Conversația noastră, foarte lungă, a avut mai mult de obiect vechiul sentiment de prietenie pentru Serbia. [...]”⁸³. La sfârșitul acestei discuții, președintele Partidului Conservator concluzionează: „Impresia în public este bună”⁸⁴.



Regina Maria și
Principele Nicolae,
1926
(Colecția Răzvan
Cosmin Obreja).

O LOGODNĂ NEMATERIALIZATĂ (SEPTEMBRIE 1922)

La 2 septembrie 1922, Regina Maria menționa în jurnal imprezizibila logodnă secretă dintre fiul său Nicolae și Prințesa Irina, sora Elenei de Grecia:

După-prânz, Sitta a cerut să-mi vorbească în particular. Ea a fost urmată, în camera mea, de Carol, Nicky și Tim⁸⁵ și, înainte de a mă dezmetici, Nicky și cu Tim au venit la mine și mi-au spus liniștiți: „ne poți felicita, ne-am logodit!” Mi s-au înmuiat picioarele, m-am așezat, și singurul lucru pe care l-am putut face a fost să râd⁸⁶.

Doi ani mai târziu, logodna celor doi este anulată. Regina Maria notează împăcată în jurnal, la 28 septembrie 1924: „O convorbire cu Nicky. El este foarte rezonabil în legătură cu Tim, dar încă este foarte decis să se însoare și să rămână aici după ce termină cu marina”⁸⁷.

⁸² Anexa 3.

⁸³ Alexandru Marghiloman, *Note politice*, vol. III, Ed. Machiavelli, București, 1995, p. 415.

⁸⁴ *Ibidem*, p. 412.

⁸⁵ Tim era numele de alint al Prințesei Irina de Grecia.

⁸⁶ Maria, Regina României, *op. cit.*, vol. IV, p. 266.

⁸⁷ *Ibidem*, vol. VI, Ed. Albatros, București, 2008, p. 437.



Irina de Grecia, Principesa Mignon, Regina Maria și Principesa Elena, în costume populare, la Sinaia, 1922 (Colecția Răzvan Cosmin Obreja).

CUNUNIA CIVILĂ ȘI NUNTA PRINCİPESEI ILEANA (26 IULIE 1931)

În vara anului 1931, are loc fastuoasa nuntă de la Castelul Peleș a Principesei Ileana cu arhiducele Anton de Habsburg. După logodna din 17 iulie, care a avut loc la Palatul Cotroceni, la 26 iulie 1931 se desfășoară ceremonia cununiei civile, în cabinetul de lucru al defunctului Rege Ferdinand, la Castelul Pelișor⁸⁸. În zilele care au precedat cununia și nunta, Regina Maria – imobilizată la pat – participă totuși la recepția organizată de Regele Carol al II-lea, în onoarea Ilenei, la 24 iulie, la Castelul Peleș, apoi oferă părinților arhiducelui Anton un *ceai* la Castelul Pelișor⁸⁹.

⁸⁸ Anexa 4.

⁸⁹ ANIC, Fond Casa Regală, Regina Maria, Personale – Activitate Literară – Memorii, rola 482, dos. III 180/1931, caietul LXXIX, f. 121.



Avec ce numéro, LA PETITE ILLUSTRATION contenant
la première partie du roman : CAMILLE OU LE REPLET DE ROME, de M^{me} Marion Gilbert.

89^e ANNÉE — N° 4615 **L'ILLUSTRATION** 1^{er} AOÛT 1931

LOUIS BASCHET, Secrétaire général. RENÉ BASCHET, Directeur. GASTON SORBETS, Rédacteur en chef.



LA PRINCESSE ILEANA DE ROUMANIE ET SON MARI L'ARCHIDUC ANTOINE DE HABSBOURG, A SINAIA

À gauche des mariés, les parents de l'archiduc : de gauche à droite, sa mère, Blanche de Castille, princesse de Bourbon ; l'un de ses frères, l'archiduc François-Joseph ; son père, l'archiduc Léopold-Salvator, et un autre de ses frères, l'archiduc Rémy-Charles.

Phot. Universal. — Voir l'article page 472.

*L'Illustration, 1 august 1931, cu fotografia oficială de la nunta
Principesei Ileana de România cu arhiducele Anton de Habsburg
(Colecția Răzvan Cosmin Obreja).*



Sâmbătă, 25 iulie, deși foarte bolnavă, Regina Maria se pregătește pentru prânzul la care iau parte familiile viitorilor soți. La ora 5 după-amiaza, reprezentanții guvernului – care îi oferă Principesei Ileana un colier cu diamante – sunt primiți la Castelul Pelișor. În numele Școlii Politehnice, i se dăruiește o brățară cu diamante, Mihail Manoilescu îi oferă bonuri bancare, iar Regele George al V-lea, un serviciu din argint⁹⁰.

Prezent la eveniment, Buhman scria: „Căsătoria civilă are loc la Castelul Pelișor. Asistă numai Familia Regală, Ministrul Justiției⁹¹, Mareșalul Curții⁹², aghiotanți de serviciu⁹³. Cu această ocazie, este emis un proces-verbal de constatare a căsătoriei. La Pelișor, tinerii căsătoriți primesc felicitări și cadouri, în prezența părinților mirelui. Regina Maria oferă cuplului un pandant cu safir, un șirag de perle și o brățară cu diamante; Banca Națională, o casetă din aur conținând 200 de monede de aur, iar Principesa Elisabeta, o lucrare pictată de ea însăși și o icoană din argint⁹⁴. Regina Maria completează informațiile oferite de jurnalul lui Buhman:

Întreaga familie s-a reunit la Castelul Pelișor pentru cununia civilă, care s-a desfășurat în camera Majestății Sale. Martorii Principesei Ileana au fost Carol [al II-lea] și Friedel, pentru Anton, Franz Joseph și Carol. Dar actul a fost semnat de toți cei prezenți⁹⁵.

Ceremonia a fost urmată de plecarea cu alai de la Castelul Pelișor, la Castelul Peleş, unde, așa cum nota în jurnal Irina Procopiu, doamna de onoare a Reginei Maria, „la ora 11 a avut loc căsătoria [religioasă a] prințesei Ileana cu arhiducele Anton, în holul de la Peleş. Asistă corpul diplomatic, guvernul, Curtea și invitații prințesei Ileana. Ceremonie

⁹⁰ ANIC, Fond Casa Regală, Regina Maria, Personale – Activitate Literară – Memorii, rola 482, dos. III 180/1931, caietul LXXIX, ff. 122–123: mențiunea apare în jurnalul Reginei Maria, la 25 iulie 1931.

⁹¹ Constantin Hamangiu (1869–1932), jurist de marcă și membru al Academiei Române (1930), a fost ministrul Justiției în perioada 18 aprilie 1931–7 ianuarie 1932, în guvernul condus de Nicolae Iorga (1931–1932). I-a succedat generalului Paul Angelescu (1921–1931). A fost înlocuit cu generalul Ernest Ballif (1936–1937).

⁹² Constantin Ilasievici (1881–1955) a fost mareșal al Casei Regale, între anii 1930–1936.

⁹³ Eugeniu Arthur Buhman, *op. cit.*, p. 224.

⁹⁴ ANIC, Fond Casa Regală, Regina Maria, Personale – Activitate Literară – Memorii, rola 482, dos. III 180/25 iulie 1931, caietul LXXX, f. 69.

⁹⁵ *Ibidem*, f. 126 (trad. n.).



frumoasă, mișcătoare. Regina, teribil de emoționată”⁹⁶. Irina Procopiu consemnează temerile reginei legate de acest eveniment:

Logodna prințesei Ileana e oficiată [...] Regina e desigur foarte tristă că Regele nu vrea ca ea să se stabilească în București, așa că toate încercările făcute ca prințesa să ia în căsătorie un prinț fără relații dinastice serioase, ca în felul acesta să poată trăi în România, n-au dus la nimic. Scumpa Regină, mi se strânge inima când mă gândesc la ea, după o viață atât de frumoasă și de împlinită, să fie redusă, cu temperamentul și activitatea ei, să rămână în umbră. Nu știu defel cum se va obișnui cu noua ei existență, cu permanențele neînțelegeri cu fiul ei; nu vor duce la nimic bun⁹⁷.



*Cununia religioasă a cuplului arhiducal Anton-Ileana, holul de onoare al Castelului Peleş, 1931.
Foto: Pilescu (Colecția de fotografie a MNP).*

⁹⁶ Irina Procopiu, *Pagini de jurnal (1891–1950)*, Ed. Polirom, Iași, 2016, p. 55.

⁹⁷ *Ibidem*, p. 50.



În *Însemnări zilnice*, Regina Maria descria contextul ceremoniilor din 26 iulie, momentele emoționante ale despărțirii de fiica sa, precum și starea de tristețe care îi succede: „Ea [Ileana] s-a îmbrăcat în marea mea garderobă și apoi coaforul Beer a venit ca de obicei să aranjeze voalul și *beteală*”⁹⁸. „Este foarte simplu aranjată și arată fermecător datorită atitudinii ei demne”⁹⁹. Prezentă la eveniment, Simona Lahovary, doamnă de onoare a Reginei Maria, scria, la rândul ei: „În cabinetul de toaletă al reginei, toată familia, pe jumătate îmbrăcată, în jurul prințesei Ileana căreia i se pune mantia de Curte. Modista Pantazi și coaforul Beer se agită de zor. Jos se află 40 de fotografii cu mai multe camere, chiar și una «vorbitoare» de la Paramount, trimisă însă la plimbare”¹⁰⁰. Cu umorul ei caracteristic, doamna de onoare descria situațiile amuzante ale zilei: „Mignon spune: «Se pare că trebuie să mă duc să-l îmbrac pe mire», pentru că Anton se încurcă în marele cordon românesc [...] fotografii se împing, se urcă unul peste altul, se cațără pretutindeni”¹⁰¹.

După ceremonia de la Castelul Peleş, Regina Maria consemnează în jurnal incidentul petrecut la despărțirea de fiica sa: „Înapoi la Pelișor unde sunt schimbate hainele, urmat de groaznicul moment al plecării. S-a întâmplat un mic incident nefericit. Sunt supărată”¹⁰², se lamentează ea. „Ileana a urcat, de fapt, în mașină fără să ne luăm rămas bun. Am scos atunci un geamăt de durere. Iată, a plecat fără să ne luăm rămas bun! Ileana țâșnește atunci din mașină și se aruncă în brațele mele. *O, mamă!* Apoi pleacă, eu revin acasă, unde mă părăsește toată stăpânirea de sine și plâng pe umărul lui Miss Marr”¹⁰³. Micul incident este relatat în jurnal și de către Simona Lahovary, care scria: „[...] în emoția din ultimele clipe, urcând în mașină, Ileana tocmai pe maică-sa a uitat să o îmbrățișeze: *Ileana, are you really going away without saying good bye to me?* [...]”¹⁰⁴.

⁹⁸ ANIC, Fond Casa Regală, Regina Maria, Personale – Activitate Literară – Memorii, rola 482, dos. III 180/26 iulie 1931, caietul LXXX, f. 126 (trad. n.). Cuvântul „beteală” a fost scris în limba română.

⁹⁹ *Ibidem*, f. 125 (trad. n.).

¹⁰⁰ Simona Lahovary, *Pagini de jurnal (1931–1936)*, vol. II, Ed. Corint, București, 2022, p. 96.

¹⁰¹ *Ibidem*.

¹⁰² ANIC, Fond Casa Regală, Regina Maria, Personale – Activitate Literară – Memorii, rola 482, dos. III 180/1931, caietul LXXX, f. 129 (trad. n.).

¹⁰³ *Ibidem* (trad. n.).

¹⁰⁴ „Ileana, pleci fără să îți iei rămas bun?” (trad. n.).



Cât suferă regina de a nu fi totul *her own way*¹⁰⁵ și pentru tot ce soarta i-a răpit! Ileana este unul dintre lucrurile pe care *le vrea* cu pasiune¹⁰⁶.

VIZITE OFICIALE LA CASTELUL PELIȘOR

Construit în vecinătatea Castelului Peleş, Castelul Pelișor este vizitat, în anii de după inaugurare și până la moartea Regelui Carol I, de un număr limitat de personalități ale vieții politice. Vizitele oficiale se desfășoară, de regulă, la Castelul Peleş, în timp ce vizitele private ale celor câțiva prieteni apropiați sau ale rudelor princiere – destul de rare și întreprinse doar cu permisiunea suveranului –, au loc la Castelul Pelișor.

Prima vizită oficială la Castelul Pelișor, realizată în contextul serbărilor de sfințire a celor două ctitorii ieșene, bisericile Sfântul Nicolae și Trei Ierarhi¹⁰⁷, unde participă întreaga Familie regală, este aceea a Principelui Wilhelm de Hohenzollern-Sigmaringen¹⁰⁸. Principele Wilhelm vine la Sinaia în toamna anului 1904 și întreprinde „plimbări lungi”¹⁰⁹, menite să-i reveleze frumusețea peisajului în locul manevrelor militare, amânate din cauza secetei cumplite. Trece din nou pragul Castelului Pelișor în anul 1910, cu ocazia sfintei sărbători a Paștelui¹¹⁰.

După eșecul proiectatei vizite a împăratului Franz Josef, din vara anului 1906, pentru care Regele Carol I angajase vaste modificări arhitectonice la Castelul Peleş, la 27 iunie 1909, debutează vizita arhiducelui Franz Ferdinand, moștenitorul Coroanei monarhiei dualiste austro-ungare. După popasul la mănăstirea Sinaia și primirea oficială la Castelul Peleş, încheiată cu un dineu de gală, Franz Ferdinand și Prințesa de Hohenberg sunt invitați și la Castelul Pelișor: „A doua zi, vineri, vreme splendidă. Arhiducii fac o vizită cuplului princiar la Castelul Pelișor, unde iau și dejunul”¹¹¹. În seara aceleiași zile,

¹⁰⁵ „după voia ei” (trad. n.).

¹⁰⁶ Simona Lahovary, *op. cit.*, vol. II, p. 99.

¹⁰⁷ A.C. Cuza, *Însemnări din viață și documente omenesti*, Ed. Oscar Print, București, 2011, p. 15.

¹⁰⁸ Principele Wilhelm de Hohenzollern-Sigmaringen (1864–1927) a fost fratele mai mare al Principelui Ferdinand și moștenitorul domeniului de la Sigmaringen.

¹⁰⁹ Ferdinand I, Regele României, *op. cit.*, vol. I, p. 280.

¹¹⁰ Eugeniu Arthur Buhman, *op. cit.*, p. 120.

¹¹¹ *Ibidem*, p. 112.

CASTELUL PELIȘOR, REȘEDINȚĂ PRINCIARĂ ȘI REGALĂ (1903–1948)



Arhiducele Franz Ferdinand și Prințesa Sophia de Hohenberg, în landou, la sosirea la Castelul Peleş, iulie 1909 (Colecția de fotografie a MNP).

Principele Ferdinand primește din partea arhiducelui Ordinul *Lâna de Aur*, una dintre cele mai înalte distincții austriece¹¹². Vădit măgulit, acesta îi scria, la 7/20 iulie 1909, fratelui său Carlo:

La Sinaia am ajuns abia vineri, cu opt zile în urmă ca să fiu de față la primirea arhiducelui Franz Ferdinand care a venit cu prințesa Hohenberg și au rămas până marți seara. Au fost câteva zile frumoase și tihnite, care au avut categoric și o mare semnificație politică. [...] Mi-a remis Ordinul „Lâna de Aur”, o atenție pentru care îi sunt recunoscător împăratului Franz Joseph¹¹³.

¹¹² *Ibidem.*

¹¹³ Ferdinand I, Regele României, *op. cit.*, vol. I, pp. 312–313.



Fotografie oficială a Arhiducelui Franz Ferdinand și a Prințesei Sophia de Hohenberg, alături de Familia regală și princiară română, în pădurea Sinaia, iulie 1909;



Regele Carol I și arhiducele Franz Ferdinand, alături de Principele Ferdinand, Principesa Maria, Principele Carol, Principele Nicolae, Principesa Elisabeta și Principesa Mignon, îmbrăcați în costume populare, înaintând către Stâna Regală, 1909 (Colecția de fotografie a MNP).



CUPRINS

PREFAȚĂ	7
ARGUMENT	11
STADIUL ACTUAL AL CERCETĂRII ȘI ISTORIOGRAFIA TEMEI	12
SURSE, METODE, STRUCTURA LUCRĂRII	17
CAPITOLUL I. CASTELUL PELIȘOR, LOC DE REPREZENTARE ȘI DECIZIE POLITICĂ	21
INAUGURAREA CASTELULUI PELIȘOR (24 MAI/5 Iunie 1903)	21
NAȘTEREA PRINCIPELUI NICOLAE (5/18 AUGUST 1903)	28
LOGODNA PRINCIPESEI ELISABETA (12 OCTOMBRIE 1920)	33
LOGODNA „NEOFICIALĂ” A PRINCIPESEI MARIA (8 IANUARIE 1922)	34
O LOGODNĂ NEMATERIALIZATĂ (SEPTEMBRIE 1922)	38
CUNUNIA CIVILĂ ȘI NUNTA PRINCIPESEI ILEANA CU ARHIDUCELE ANTON DE HABSBURG (26 IULIE 1931)	39
VIZITE OFICIALE LA CASTELUL PELIȘOR	44
PRIMUL CONSILIU DE COROANĂ DE LA CASTELUL PELIȘOR (31 DECEMBRIE 1925)	56
AL DOILEA CONSILIU DE COROANĂ ȘI CONSTITUIREA REGENȚEI (4 IANUARIE 1926)	74
MOARTEA REGELUI FERDINAND (20 IULIE 1927)	78
MOARTEA REGINEI MARIA (18 IULIE 1938)	105
UN <i>INTERMEZZO</i> TRIST: CASTELUL PELIȘOR ÎNTRE ANII 1930-1948	136
CAPITOLUL II. ORGANIZAREA CURȚII DE LA CASTELUL PELIȘOR	147
PERSONALUL CASTELULUI PELIȘOR	147
SECRETARII DE LA CASTELUL PELIȘOR	158
DOAMNELE DE ONOARE DE LA CASTELUL PELIȘOR	162
EDUCAȚIE PRINCİARĂ: GUVERNANTE ȘI INSTITUTORI	166
VIZITE PARTICULARE LA CASTELUL PELIȘOR	182

BUCĂTĂRIA ȘI MESELE LA CASTELUL PELIȘOR 196

CEAIURILE LA CASTELUL PELIȘOR 206

CAPITOLUL III. VIAȚA COTIDIANĂ LA CASTELUL PELIȘOR 221

LECTURA ȘI SCRISUL 221

PICTURA 227

REGINA MARIA, COLECȚIONARĂ ȘI COMANDITARĂ
DE ARTĂ PENTRU CASTELUL PELIȘOR 237

LUCRUL DE MÂNĂ 251

CONCERTE LA CASTELUL PELIȘOR 253

SCENE VIVANTE ȘI BALURI MASCATE, LA CASTELUL PELIȘOR 259

ANIVERSĂRI LA CASTELUL PELIȘOR 265

CINEMA 274

VÂNĂTOARE 276

ECHITAȚIE 282

SPORTURI LA SINAIA 292

DRESAJ CANIN 308

BOTANICA 315

GRĂDINĂRITUL 321

ÎNCHEIERE 341

LISTĂ DE ANEXE 345

ANEXE 351

BIBLIOGRAFIE 413

